

Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Tredje Afdeling)

1. oktober 2015*

»Præjudiciel forelæggelse — direktiv 93/13/EØF — urimelige kontraktvilkår i aftaler, der indgås mellem erhvervsdrivende og forbrugere — aftale om lån med pant i fast ejendom — artikel 7, stk. 1 — ophør med anvendelsen af urimelige vilkår — tilstrækkelige og effektive midler — anerkendelse af en fordring — notardokument — en notars meddelelse af fuldbyrdelsespåtegning — tvangsfuldbyrdsdokument — notarens forpligtelser — efterprøvelse ex officio af urimelige kontraktvilkår — domstolskontrol — ækvivalensprincippet og effektivitetsprincippet«

I sag C-32/14,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af Fővárosi Törvényszék (retten i Budapest, Ungarn) ved afgørelse af 13. december 2013, indgået til Domstolen den 23. januar 2014, i sagen:

ERSTE Bank Hungary Zrt.

mod

Attila Sugár,

har

DOMSTOLEN (Tredje Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, M. Ilešič, og dommerne A. Ó Caoimh, C. Toader (refererende dommer), E. Jarašiūnas, og C.G. Fernlund,

generaladvokat: P. Cruz Villalón

justitssekretær: fuldmægtig L. Carrasco Marco,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter retsmødet den 5. februar 2015,

efter at der er afgivet indlæg af:

- ERSTE Bank Hungary Zrt. ved ügyvéd L. Wallacher
- den ungarske regering ved M.Z. Fehér og G. Szima, som befuldmægtigede
- den tyske regering ved T. Henze og D. Kuon, som befuldmægtigede
- Europa-Kommissionen ved K. Talabér-Ritz og M. van Beek, som befuldmægtigede,

* Processprog: ungarsk.

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse i retsmødet den 25. juni 2015,
afsagt følgende

Dom

- 1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 7 i Rådets direktiv 93/13/EØF af 5. april 1993 om urimelige kontraktvilkår i forbrugeraftaler (EFT L 95, s. 29).
- 2 Anmodningen er blevet indgivet under en sag mellem ERSTE Bank Hungary Zrt. (herefter »ERSTE Bank«) og Attila Sugár angående dennes påstand om sletning af en fuldbyrdelsespåtegning i et notardokument om anerkendelse af en fordring underskrevet af Attila Sugár på grundlag af en aftale om lån med pant i fast ejendom mellem parterne.

Retsforskrifter

EU-retten

- 3 Artikel 1, stk. 1, i direktiv 93/13 bestemmer:

»Formålet med dette direktiv er indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes love og administrative bestemmelser om urimelige kontraktvilkår i aftaler, der indgås mellem erhvervsdrivende og forbrugere.«
- 4 Direktivets artikel 6, stk. 1, bestemmer:

»Medlemsstaterne fastsætter, at urimelige kontraktvilkår i en aftale, som en erhvervsdrivende har indgået med en forbruger, i henhold til deres nationale lovgivning ikke binder forbrugeren, og at aftalen forbliver bindende for parterne på i øvrigt samme vilkår, hvis den kan opretholdes uden de urimelige kontraktvilkår.«
- 5 Artikel 7, stk. 1 og stk. 2, i det nævnte direktiv bestemmer:

»1. Medlemsstaterne sikrer, at der i forbrugernes og konkurrenternes interesse findes egnede og effektive midler til at bringe anvendelsen af urimelige kontraktvilkår i aftaler, der indgås mellem forbrugere og en erhvervsdrivende, til ophør.

2. De i stk. 1 nævnte midler skal omfatte bestemmelser, i henhold til hvilke personer eller organisationer, der ifølge national lov har en legitim interesse i at beskytte forbrugerne, efter national ret kan indbringe en sag for retsmyndighederne eller de kompetente administrative myndigheder, for at disse kan afgøre, om kontraktvilkår, der er udarbejdet med henblik på generel anvendelse, er af urimelig karakter, og anvende egnede og effektive midler til at bringe anvendelsen af sådanne kontraktvilkår til ophør.«

Ungarsk ret

Den civile lovbog

- 6 § 200 i lov nr. IV af 1959 om indførelse af den civile lovbog (Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. Törvény, herefter »den civile lovbog«) i den affattelse, der var gældende på tidspunktet for indgåelsen af aftalen i hovedsagen, bestemmer:

»1) Parterne kan frit fastsætte aftalens indhold. De kan efter indbyrdes aftale fravige den lovgivning, der regulerer aftaler, såfremt ingen lov forbyder dette.

2) En aftale er ugyldig, hvis den er i strid med lovbestemmelserne, eller hvis den er indgået ved omgåelse af en lovbestemmelse, medmindre der ved lov er fastsat en anden retsfølge. En aftale er ligeledes ugyldig, hvis den åbenlyst strider mod almindelig redelighed.«

- 7 Følgende fremgår af den civile lovbogs § 209, stk. 1:

»Et generelt kontraktvilkår, eller et kontraktvilkår i en forbrugeraftale, der ikke er blevet individuelt forhandlet, er urimeligt, hvis det til trods for kravene om god tro og rimelighedshensyn ensidigt og uden begrundelse fastsætter parternes rettigheder og forpligtelser i henhold til kontrakten på en måde, der er til skade for den kontraherende part, som ikke har fastsat det pågældende kontraktvilkår.«

- 8 Den civile lovbogs § 209/A, stk. 1, fastsætter, at den skadelidte part kan gøre indsigelse over for et urimeligt vilkår.
- 9 Ifølge nævnte bestemmelses stk. 2 er urimelige vilkår i de almindelige forretningsbetingelser i forbrugeraftaler, eller som den erhvervsdrivende har udarbejdet ensidigt, på forhånd og uden individuel forhandling, ugyldige. Ugyldigheden kan alene gøres gældende til fordel for forbrugeren.

Retsplejeloven

- 10 I henhold til § 163 i lov nr. III af 1952 om civil retspleje (polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. Törvény, herefter »retsplejeloven«) kan retten fastsætte de faktuelle oplysninger, som den anser for velkendte kendsgerninger. Det samme gælder for de faktuelle oplysninger, som retten af egen drift har fået kendskab til. Retten kan endvidere tage hensyn til faktuelle oplysninger, selv om de ikke kommer fra parterne, men den er imidlertid forpligtet til at underrette parterne om de pågældende oplysninger under retsmødet.
- 11 I henhold til § 366 i retsplejeloven kan en skyldner, som ønsker at gøre indsigelse mod fuldbyrdelsen, anlægge en retssag mod rekvirenten med henblik på afbrydelse eller begrænsning af fuldbyrdelsen, når det ikke inden for rammerne af en retslig tvangsfuldbyrdesprocedure er muligt at afbryde eller begrænse fuldbyrdelsen i henhold til § 41 eller § 56 i lov nr. LIII af 1994 om tvangsfuldbyrdelse (bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. Törvény, herefter »lov om tvangsfuldbyrdelse«)
- 12 Retsplejelovens § 369 bestemmer følgende:
- »Der kan anlægges sag om afbrydelse eller begrænsning af en fuldbyrdelse, som er anordnet på grundlag af et notardokument, der er forsynet med fuldbyrdespåtegning, eller af et tilsvarende dokument, der kan fuldbyrdes, når

a) den fordring, der ønskes fuldbyrdet, ikke er opstået på gyldig vis,

[...]«

- 13 Ifølge § 370 i den nævnte retsplejelov kan den ret, som behandler sagen om afbrydelse eller begrænsning af fuldbyrdelsen, udsætte fuldbyrdelsen i sagen.

Lov om tvangsfuldbyrdelse

- 14 Artikel 13, stk. 1, i lov om tvangsfuldbyrdelse har følgende ordlyd:

»1) Fuldbyrdesdokument kan udstedes, såfremt den afgørelse, der skal fuldbyrdes:

- a) angår en fordring (pengesum)
- b) er endelig eller kan fuldbyrdes foreløbigt, og
- c) fuldbyrdesfristen er udløbet [...]«

- 15 § 23/C i denne lov fastlægger proceduren for notarens meddelelse af en af notaren selv indføjet fuldbyrdespåtegning i et notarialdokument. Ifølge denne bestemmelses stk. 1 indfører den notar, som har udfærdiget dokumentet, en fuldbyrdespåtegning i notarialdokumentet, såfremt dette indeholder

- accept af ydelsen og modydelsen eller accept af en ensidig forpligtelse
- kreditors og debtors navne
- forpligtelsens genstand, omfang (beløb) og grundlag samt
- opfyldelsesmåden og -fristen.

- 16 § 23/C, stk. 2 og 5, i lov om tvangsfuldbyrdelse bestemmer

»2) Når forpligtelsen forudsætter, at en betingelse er opfyldt, eller at en frist er udløbet, er det ligeledes en forudsætning for dens eksigibilitet, at opfyldelsen af betingelsen eller fristens udløb anføres i notarialdokumentet

[...]

5) Der kan foretages tvangsfuldbyrdelse, såfremt den i notarialdokumentet omhandlede fordring kan gøres til genstand for retslig tvangsfuldbyrdelse, og fristen for opfyldelse af fordringen er udløbet [...]«

- 17 Det fremgår af nævnte lovs § 31/E, stk. 2, at notarialproceduren, der er en civil ikke-kontradiktorisk procedure, har tilsvarende virkninger som en retslig procedure. Den af notaren truffene afgørelse har tilsvarende virkning som de lokale domstoles afgørelser.

- 18 § 56, stk. 1, i lov om tvangsfuldbyrdelse bestemmer, at den ret, der anordner fuldbyrdelsen, ved kendelse kan udelukke eller, efter omstændighederne, begrænse tvangsfuldbyrdelsen, hvis den på grundlag af retsgyldige dokumenter finder, at den afgørelse, der skal fuldbyrdes, er blevet fraveget eller ændret ved en endelig afgørelse, eller hvis det med en endelig afgørelse er slået fast, at den fordring, som begæres tvangsfuldbyrdet, og som er godtgjort ved et dokument med en fuldbyrdespåtegning, ikke er opstået på gyldig vis.

- 19 § 211, stk. 2, i denne lov bestemmer, at såfremt domstolen i strid med loven indfører en fuldbyrdespåtegning i et dokument, skal den pågældende påtegning slettes.

20 Nævnte lovs § 212 bestemmer:

»1) Den domstol, der anordner fuldbyrdelsen, kan til enhver tid tilbagekalde fuldbyrdelsesafgørelsen eller slette fuldbyrdelsespåtegningen, enten på en parts begæring, på grundlag af rapporten fra den foged, der forestår fuldbyrdelsen, eller af egen drift.

2) Afgørelsen forkyndes for parterne, som har mulighed for at appellere den.«

21 § 224/A i lov om tvangsfuldsbyrdelse:

»Såfremt tvangsfuldbyrdelse anordnes af en notar, finder nærværende bestemmelser anvendelse med følgende ændringer:

a) Ved »den domstol, der anordner fuldbyrdelsen« forstås notaren; ved »afgørelse, der træffes af den domstol, der anordner fuldbyrdelsen«, forstås den afgørelse, der træffes af notaren.

[...]«

Lov om notarer

22 I § 1, stk. 1, 2 og 4, i lov nr. XLI af 1991 om notarer (közjegyzőkről szóló 1991. évi XLI. Törvény, herefter »lov om notarer«) fastsættes notarers kompetencer som følger:

»1) Notarer tillægges ved nærværende lov beføjelse til at foretage bekræftelse, således at de kan tilbyde parterne uvildige juridiske tjenesteydelser med henblik på at undgå tvister.

2) Notaren formaliserer retshandler og retligt relevante omstændigheder gennem oprettelse af notarialdokumenter, opbevarer dokumenter, opbevarer penge, værdigenstande og værdipapirer på foranledning af parterne med henblik på udlevering heraf til den berettigede part og yder i forbindelse med de procedurer, der henhører under dennes kompetence, rådgivning med henblik på at bistå parterne, idet de sikrer, at disse behandles lige for så vidt angår udøvelsen af deres rettigheder og opfyldelsen af deres forpligtelser.

[...]

4) Notaren udfører inden for rammerne af de ved lov tildelte kompetencer opgaver som led i den statslige opgave med at sikre ret og retfærdighed.«

23 § 3, stk. 1 og 2, i denne lov bestemmer:

»1) Notaren skal afvise at medvirke, når det er uforeneligt med hans forpligtelser, navnlig når hans medvirken begæres med henblik på en retlig transaktion, som strider mod loven, eller som søger at omgå denne, eller såfremt den tjener et ulovligt eller urimeligt formål.

2) Såfremt notaren under proceduren bliver opmærksom på en omstændighed, som giver anledning til tvivl, har han pligt til, uden at skulle afvise at medvirke, at henlede parternes opmærksomhed på denne omstændighed og skriftligt angive denne. Såfremt parten anfægter denne omstændighed, afviser notaren at medvirke.«

24 § 112, stk. 1, i den nævnte lov er affattet på samme måde som § 23/C i lov om tvangsfuldbyrdelse for så vidt angår de oplysninger, som skal fremgå af et notardokument med henblik på at forsyne det med en fuldbyrdelsespåtegning.

Faktiske omstændigheder i hovedsagen og de præjudicielle spørgsmål

- 25 ERSTE Bank og Attila Sugár indgik i henhold til et notardokument af 18. december 2007 en aftale om et lån på 30 687 CHF til finansiering af køb af en fast ejendom. Denne aftale er sikret ved pant i denne ejendom.
- 26 På grundlag af låneaftalen underskrev Attila Sugár den 19. december 2007 et notardokument om anerkendelse af fordringen til fordel for ERSTE Bank. Det fremgår af sagsakterne, at dette dokument berettiger ERSTE bank til at opsiges låneaftalen og lade gælden i henhold til denne aftale inddrive på grundlag af en afviklingsattest udfærdiget af ERSTE Bank selv med angivelse af gældens størrelse i tilfælde af Attila Sugárs misligholdelse af sine forpligtelser i henhold til kontrakten.
- 27 Eftersom Attila Sugár misligholdte sin tilbagebetalingsforpligtelse, opsigde ERSTE Bank låneaftalen og fremsatte begæring om fuldbyrdelsespåtegning af den nævnte anerkendelse af fordringen. Idet notaren vurderede, at lovens betingelser herfor var opfyldt, indføjede notaren den 13. december 2011 en fuldbyrdelsespåtegning i dette dokument, hvilket resulterede i, at det kunne tvangsfuldbyrdes og af denne grund fik tilsvarende virkninger som en retsafgørelse.
- 28 Den 5. juni 2013 anmodede Attila Sugár notaren om sletning af fuldbyrdelsespåtegningen på notardokumentet, som indeholdte anerkendelsen af fordringen vedrørende låneaftalen med ERSTE Bank, idet Attila Sugár bl.a. gjorde gældende, at aftalen indeholdt urimelige kontraktvilkår. Attila Sugár bestred derudover lovligheden af opsigelsen af aftalen og gjorde gældende, at fuldbyrdelsespåtegningen anordnede fuldbyrdelse af forpligtelser, som ikke fremgik af dokumentet om anerkendelse af fordringen. Attila Sugár anførte endvidere, at han havde indleveret begæring om afbrydelse af fuldbyrdelsen og nedlagt påstand om ugyldighedserklæring.
- 29 Ved afgørelse af 13. juni 2013 afslog notaren at imødekomme begæringen om sletning af fuldbyrdelsespåtegningen med den begrundelse, at den ikke var behæftet med nogen fejl, da det omhandlede notardokumentet indeholdt en anerkendelse af fordringen, kreditors og debtors navne, forpligtelsens genstand og størrelse og opfyldelsesmåden og -fristen. Desuden konstaterede notaren, at dokumentet præciserede, at forpligtelsen afhang af indtræden af en betingelse samt datoen for denne betingelses indtræden. Notaren bemærkede desuden, at idet notarproceduren var en administrativ procedure, havde han kun et begrænset skøn angående beviser, og at det ikke tilkom ham at afgøre en tvist mellem parterne om lovligheden af aftalens ophævelse eller vilkårene i sidstnævnte, hvilket udelukkende henhører under domstolens kompetence.
- 30 Attila Sugár anlagde sag for Fővárosi Törvényszék (retten i Budapest) med påstand om, at notarens afgørelse annulleres, og at fuldbyrdelsespåtegningen, som ifølge ham var blevet indføjet i strid med lovgivningen, slettes. Til støtte for dette søgsmål har han navnlig gjort gældende, at anerkendelsen af den omhandlede fordring indeholder urimelige kontraktvilkår og urigtige oplysninger, at fordringens størrelse er fastsat i fremmed valuta, selv om lånet blev ydet i forint og blev fastsat alene på grundlag af interne data i ERSTE Bank. Attila Sugár vurderede, at indføjelse af fuldbyrdelsespåtegning udgør retsmisbrug, i og med at den part, der begærer tvangsfuldbyrdelsen, har forelagt en ensidig erklæring, som alene kan efterprøves under en kontradiktorisk procedure.
- 31 Den forelæggende ret har præciseret, at ifølge loven om tvangsfuldsbyrdelse indfører notaren en fuldbyrdelsespåtegning i det dokument, som skal fuldbyrdes, som således bliver et fuldbyrdelsesgrundlag. Under proceduren for indføjelse af fuldbyrdelsespåtegningen begrænser notaren sig til at efterprøve, om det dokument, som skal fuldbyrdes, opfylder de formelle og materielle krav, uden at kunne foretage en bedømmelse af, om vilkårene i den låneaftale, som danner grundlaget for påtegningen, eventuelt er urimelige. Forbrugeren kan alene gøre urimelige kontraktvilkår gældende i forbindelse med en retssag med henblik på afbrydelse eller begrænsning af fuldbyrdelsen, hvilket ifølge den forelæggende ret kan være i modstrid med de formål, som forfølges med direktiv 93/13.

32 Under disse omstændigheder har Fővárosi Törvényszék (retten i Budapest) besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

- »1) Er en procedure i en medlemsstat i overensstemmelse med bestemmelserne i artikel 7, stk. 1, i direktiv 93/13[...], hvis den indebærer, at det, i tilfælde af en forbrugers manglende opfyldelse af en forpligtelse i henhold til et dokument, som formelt set er korrekt, og som er oprettet for en notar, er muligt for den part, der har indgået aftalen med forbrugeren, at gøre krav på et beløb, som vedkommende selv har angivet, ved udstedelse af en såkaldt fuldbyrdelsespåtegning, uden at det er nødvendigt at indlede en kontradiktorisk procedure ved en domstol, hvorunder det ville have været muligt at bedømme, om vilkårene i den kontrakt, der ligger til grund for påtegningen, er urimelige?
- 2) Kan forbrugeren under en sådan procedure nedlægge påstand om sletning af en allerede udstedt fuldbyrdelsespåtegning med den begrundelse, at der ikke er foretaget en bedømmelse af, om vilkårene i den kontrakt, der ligger til grund herfor, er urimelige, til trods for at det følger af dommen afsagt i sag C-472/11, at retten under en retssag skal informere forbrugeren om de urimelige kontraktvilkår, som den måtte have konstateret?«

Om de præjudicielle spørgsmål

- 33 Med sine spørgsmål, der skal behandles samlet, ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 7, stk. 1, i direktiv 93/13 skal fortolkes således, at den er til hinder for en national lovgivning som den i hovedsagen omhandlede, som tillader en notar, der under overholdelse af formelle krav har udfærdiget et notardokument vedrørende en aftale indgået mellem en erhvervsdrivende og en forbruger, at indføje en fuldbyrdelsespåtegning i det nævnte dokument eller at afvise at slette fuldbyrdelsespåtegningen, mens der hverken på det ene eller det andet tidspunkt er foretaget en kontrol af, hvorvidt den nævnte aftales vilkår er urimelige.
- 34 Det fremgår af forelæggelsesafgørelsen, at disse spørgsmål hænger sammen med eksistensen af en procedure i national ret, hvorefter notaren på anmodning af kreditor kan indføje fuldbyrdelsespåtegningen i notardokumentet, som indeholder debtors forpligtelse, uden at kunne efterprøve lovligheden af dette dokument med forbehold for en begrænset række formelle krav, som hænger sammen med indholdet af det nævnte dokument, som fastsat i § 23/C i lov om tvangsfuldbyrdelse. I medfør af denne bestemmelse skal dokumentet således indeholde en accept af ydelsen og modydelsen, kreditors og debtors navne, forpligtelsens genstand, beløb og grundlag samt opfyldelsesmåden og -fristen.
- 35 I det foreliggende tilfælde er tvangsfuldbyrdesdokumentet en notarielt bekræftet erklæring om anerkendelse af en fordring underskrevet af Attila Sugár efter indgåelse af en aftale om lån med pant i fast ejendom mellem ham og ERSTE Bank.
- 36 Indføjelsen af fuldbyrdelsespåtegningen i det nævnte dokument på grundlag af oplysninger, som kommer udelukkende fra kreditoren, tillader faktisk, at aftalen tvangsfuldbyrdes uden for rammerne af en retssag. I henhold til § 31/E, stk. 2, i lov om tvangsfuldbyrdelse har et notardokument med en fuldbyrdelsespåtegning samme virkning som en lokal domstols afgørelse.
- 37 Det fremgår ligeledes af sagsakterne, at notaren i medfør af § 211, stk. 2, og § 224/A i lov om tvangsfuldbyrdelse kan slette fuldbyrdelsespåtegningen, hvis den er i strid med lovgivningen. Som den ungarske regering imidlertid har anført i sit skriftlige indlæg, omfatter denne procedure ikke efterprøvelse af kontraktvilkårenes lovlighed, men udelukkende legalitetskontrol af meddelelsen af fuldbyrdelsespåtegningen.

- 38 Det følger således heraf, at notarens kontrol med gyldigheden af kontraktvilkår i henhold til den nationale lovgivning hverken er mulig inden for rammerne af proceduren for indføjeelse af fuldbyrdelsespåtegningen eller inden for rammerne af fuldbyrdelsespåtegningens sletning.
- 39 For at fastslå, om en sådan lovgivning er forenelig med kravene i direktiv 93/13, skal det bemærkes, at den ved dette direktiv indførte beskyttelsesordning hviler på den betragtning, at forbrugeren befinder sig i en svagere stilling end den erhvervsdrivende såvel hvad angår forhandlingsstyrke som informationsniveau, og at forbrugeren som følge heraf tiltræder betingelser, som på forhånd er udarbejdet af den erhvervsdrivende, uden at han kan øve nogen indflydelse på disses indhold (jf. bl.a. dom Kušionová, C-34/13, EU:C:2014:2189, præmis 48 og den deri nævnte retspraksis).
- 40 Under hensyntagen til denne svagere stilling bestemmer artikel 6, stk. 1, i direktiv 93/13, at urimelige kontraktvilkår ikke er bindende for forbrugeren. Der er tale om en præceptiv bestemmelse, der har til formål at erstatte den formelle balance, som kontrakten indfører mellem medkontrahenternes rettigheder og forpligtelser, med en reel balance, der skal genindføre ligheden mellem sidstnævnte (jf. dom Sánchez Morcillo og Abril García, C-169/14, EU:C:2014:2099, præmis 23 og den deri nævnte retspraksis).
- 41 I denne sammenhæng har Domstolen allerede flere gange fastslået, at de nationale retter af egen drift skal efterprøve, om et kontraktvilkår, der henhører under det nævnte direktivs anvendelsesområde, er urimeligt, og dermed afhjælpe den manglende ligevægt mellem forbrugeren og den erhvervsdrivende, så snart den råder over de oplysninger vedrørende de retlige eller faktiske omstændigheder, som denne prøvelse kræver (jf. bl.a. domme Aziz, C-415/11, EU:C:2013:164, præmis 46, Barclays Bank, C-280/13, EU:C:2014:279, præmis 34, samt Sánchez Morcillo og Abril García, C-169/14, EU:C:2014:2099, præmis 24).
- 42 Domstolen har ligeledes fastslået, at artikel 6, stk. 1, og artikel 7, stk. 1, i direktiv 93/13 skal fortolkes således, at den nationale ret, der ex officio har konstateret, at der foreligger et urimeligt kontraktvilkår, uden at afvente, at forbrugeren fremsætter en anmodning om dette, har pligt til at drage alle de konsekvenser, der følger af national ret under overholdelse af kontradiktionsprincippet (jf. i denne retning dom Banif Plus Bank, C-472/11, EU:C:2013:88, præmis 36).
- 43 Domstolen har desuden fastslået, at direktiv 93/13 er til hinder for en ordning i en medlemsstat, hvorefter en ret, der skal behandle en anmodning om udstedelse af et betalingspåkrav, hverken ved indledningen af sagens behandling eller på noget andet tidspunkt af proceduren, selv om den råder over de retlige og faktiske oplysninger, der er nødvendige i denne forbindelse, ex officio må efterprøve, om et vilkår om morarenter, der er indeholdt i en kontrakt, som er indgået mellem en erhvervsdrivende og en forbruger, er urimeligt, såfremt forbrugeren ikke har fremsat indsigelse vedrørende vilkåret (dom Banco Español de Crédito, C-618/10, EU:C:2012:349, præmis 57).
- 44 I sin praksis har Domstolen også fastslået, at en medlemsstats lovgivning ikke var forenelig med direktiv 93/13, hvor den – inden for rammerne af en procedure med henblik på realisering af pant i fast ejendom – ikke fastsætter bestemmelse om indsigelsesgrunde knyttet til et urimeligt kontraktvilkår, som udgør fuldbyrdelsesgrundlaget, og hvor den ret, der skal påkende anerkendelsessøgsmålet, og som har kompetence til at efterprøve, om et sådant vilkår er urimeligt, ikke har mulighed for at iværksætte foreløbige forholdsregler om udsættelse af den nævnte fuldbyrdelsesprocedure (jf. i denne retning domme Aziz, C-415/11, EU:C:2013:164, præmis 64, og Barclays Bank, C-280/13, EU:C:2014:279, præmis 36).
- 45 Domstolen har endelig anset direktiv 93/13 for at være til hinder for en national ordning, hvorefter det ikke er muligt for en ret i forbindelse med en procedure med henblik på realisering af pant i fast ejendom, ex officio eller på forbrugers anmodning at vurdere, om et kontraktvilkår i den kontrakt, der ligger til grund for inddrivelsen af den gæld, der kan tvangsfuldbyrdes, er urimeligt, eller at vedtage foreløbige forholdsregler, herunder bl.a. opsættende virkning af fuldbyrdelsen, når

iværksættelsen af disse forholdsregler er nødvendig for at sikre den fulde virkning af den endelige afgørelse, som træffes af den ret, der behandler anerkendelsessagen, og som har kompetence til at prøve, hvorvidt villkåret er urimeligt (jf. kendelse Banco Popular Español og Banco de Valencia, C-537/12 og C-116/13, EU:C:2013:759, præmis 60, og dom Sánchez Morcillo og Abril García, C-169/14, EU:C:2014:2099, præmis 28).

- 46 For så vidt angår den i hovedsagen omhandlede forenklede notarielle tvangsfuldbyrdsprocedure har Europa-Kommissionen gjort gældende, at en notars mulighed for at iværksætte en tvangsfuldbyrdelse af en aftale uden inden for rammerne af proceduren for indføjeelse af fuldbyrdsespåtegningen eller inden for rammerne af denne fuldbyrdsespåtegnings sletning at have efterprøvet, om de enkelte villkår er urimelige, er uforenelig med direktiv 93/13, således som det følger af den retspraksis, hvortil der blev henvist i de foregående præmisser, navnlig dommene Banco Español de Crédito (C-618/10, EU:C:2012:349) og Banif Plus Bank (C-472/11, EU:C:2013:88), hvoraf sidstnævnte ligeledes er blevet nævnt i den forelæggende rets andet spørgsmål. Når notarproceduren har tilsvarende virkninger som en retsafgørelse, skal notaren derfor ifølge Kommissionen endvidere af egen drift kunne foretage en vurdering af, om kontraktvillkårene er urimelige, når denne råder over alle de retlige og faktiske omstændigheder, som er nødvendige i denne henseende.
- 47 Som generaladvokaten imidlertid har anført, bl.a. i punkt 65-67 og 72 i forslaget til afgørelse, skal det konstateres, at denne retspraksis især vedrører de særlige rammer, der gælder for udøvelse af den judicielle funktion og ikke, henset til de væsentlige forskelle mellem denne funktion og notarfunktionen, kan overføres på sidstnævnte.
- 48 Det skal desuden bemærkes, at direktiv 93/13 ikke indeholder nogen bestemmelser vedrørende den rolle, som kan eller bør tilfalde en notar angående efterprøvelse af urimelige kontraktvillkår. Dette direktiv regulerer således ikke spørgsmålet om notarens adgang til at udøve beføjelser, der direkte henhører under den judicielle funktion, under omstændigheder, hvor en national lovgivning tillægger notaren kompetence til at forsyne et notardokument vedrørende en kontrakt med fuldbyrdsespåtegning og til efterfølgende at slette denne ved forfald.
- 49 Det følger heraf, at når der i EU-retten ikke findes en harmonisering af de nationale mekanismer for tvangsfuldbyrdelse og af den rolle, som er tildelt notarer inden for rammerne af disse mekanismer, tilkommer det i medfør af princippet om procesautonomi hver enkelt medlemsstat i sin interne retsorden at fastsætte sådanne bestemmelser, dog på den betingelse, at disse ikke må være mindre gunstige end dem, som regulerer tilsvarende situationer, der er underlagt den nationale ret (ækvivalensprincippet), og at de i praksis ikke umuliggør eller uforholdsmæssigt vanskeliggør udøvelsen af rettigheder, der er tillagt forbrugerne ved EU-retten (effektivitetsprincippet) (jf. i denne retning domme Aziz, C-415/11, EU:C:2013:164, præmis 50, Pohotovost', C-470/12, EU:C:2014:101, præmis 46, og Kušionová, C-34/13, EU:C:2014:2189, præmis 50).
- 50 Hvad angår ækvivalensprincippet bemærkes, at Domstolen ikke råder over nogen oplysninger, der kan give anledning til tvivl om, hvorvidt den ordning, der omhandles i hovedsagen, er forenelig med dette princip.
- 51 Hvad angår effektivitetsprincippet skal det bemærkes, at Domstolen allerede har fastslået, at hvert enkelt tilfælde, hvor der opstår spørgsmål om, hvorvidt en national processuel bestemmelse gør det umuligt eller uforholdsmæssigt vanskeligt at anvende EU-retten, skal bedømmes under hensyn til, hvilken stilling bestemmelsen indtager i den samlede procedure, herunder dens forløb og dens særlige kendetegn, for de forskellige nationale instanser. Under denne synsvinkel skal der i givet fald tages hensyn til de principper, der ligger til grund for den nationale retspleje, såsom beskyttelsen af retten til forsvar, retssikkerhedsprincippet og princippet om en hensigtsmæssig sagsbehandling (jf. bl.a. dom Pohotovost', C-470/12, EU:C:2014:101, præmis 51 og den deri nævnte retspraksis).

- 52 Det skal således afgøres, om de pågældende nationale bestemmelser, undersøgt i deres sammenhæng, idet der tages hensyn til samtlige eksisterende klagemuligheder, i en situation som den, der er omhandlet i hovedsagen, kan sikre, at der findes egnede og effektive midler til at bringe anvendelsen af urimelige kontraktvilkår i aftaler, der indgås med forbrugere, til ophør, og at sådanne vilkår ikke binder sidstnævnte, som det bestemmes i artikel 6, stk. 1, og artikel 7, stk. 1, i direktiv 93/13.
- 53 På den baggrund har den ungarske regering i det væsentlige gjort gældende, at den i hovedsagen omhandlede forenkledede notarielle tvangsfuldbyrdsprocedure ikke udelukker enhver form for kontrol med urimelige vilkår, hvad enten kontrollen foretages af notarerne selv eller af de nationale retsinstanser.
- 54 Henset til den særlige tillid, som forbrugeren generelt har til en notar i hans egenskab af uvildig rådgiver, og til, at de dokumenter, der er udstedt af denne, ikke er retsstridige, skal det bemærkes, at der er en ikke ubetydelig risiko for, at forbrugeren er mindre vagtsom ved udfærdigelsen af disse dokumenter for så vidt angår eksistensen af urimelige kontraktvilkår og konsekvenserne af en forenklet notariel tvangsfuldbyrdsprocedure, som den i hovedsagen omhandlede. Når en sådan procedure desuden er blevet iværksat af den erhvervsdrivende, kan forbrugeren ikke uden en notar få rådighed over alle de relevante oplysninger, som gør ham i stand til at forsvare sig ved de nationale retter i forbindelse med denne procedure.
- 55 For så vidt angår den i hovedsagen omhandlede lovgivning skal det bemærkes, at det i overensstemmelse med artikel 1 i lov om notarer særligt påhviler notarer i forbindelse med de procedurer, der henhører under deres kompetencer, at yde rådgivning med henblik på at bistå parterne, idet de sikrer, at disse behandles lige for så vidt angår udøvelsen af deres rettigheder og opfyldelsen af deres forpligtelser med henblik på at undgå tvister.
- 56 I henhold til den nævnte lovs artikel 3, stk. 1 og 2, er notaren desuden forpligtet til at efterprøve en retlig transaktions overensstemmelse med loven, og hvorvidt den er urimelig, og skriftligt meddele det til parterne, såfremt notaren bliver opmærksom på en omstændighed, som giver anledning til tvivl.
- 57 Det følger af disse oplysninger, at notaren i den ungarske retspleje synes at have kompetence til at varetage en forebyggende opgave på det tidspunkt, hvor der udfærdiges et notardokument vedrørende en aftale mellem en erhvervsdrivende og en forbruger, for så vidt angår urimelige vilkår i kontrakten, og at det i øvrigt udtrykkeligt påhviler ham med sin rådgivning at sikre ligebehandling i forbindelse med de procedurer, der henhører under hans kompetencer.
- 58 Det følger af det ovenstående, at de generelle bestemmelser i lov om notarer således, med forbehold for den efterprøvelse, der skal foretages af den forelæggende ret, i princippet kan bidrage til, at kravene i artikel 6, stk. 1, og artikel 7, stk. 1, i direktiv 93/13 overholdes.
- 59 Som generaladvokaten har anført i punkt 84 i forslaget til afgørelse, skal det bemærkes, at de egnede og effektive midler til at bringe anvendelsen af urimelige kontraktvilkår i aftaler, der indgås med forbrugere, til ophør, skal indeholde bestemmelser, som sikrer sidstnævnte en effektiv retsbeskyttelse ved at give dem mulighed for at indbringe den omtvistede aftale til prøvelse for en domstol, herunder i fasen for aftalens tvangsfuldbyrdelse, og det under rimelige processuelle betingelser på en sådan måde, at udøvelsen af deres rettigheder ikke undergives betingelser, bl.a. frister eller afgifter, der gør det uforholdsmæssigt vanskeligt eller i praksis umuligt at udøve de rettigheder, som de er sikret ved direktiv 93/13. Det er inden for rammerne af disse retslige behandlinger, at Domstolens praksis, nævnt i præmis 41-45 i nærværende dom, finder anvendelse.

- 60 Det fremgår i dette tilfælde af forelæggelseskendelsen, at Attila Sugár dels i medfør af den civile lovbogs § 209/A, stk. 1, kan anlægge sag til prøvelse af kontraktens gyldighed, dels i henhold til retsplejelovens § 369 kan indlede en procedure med henblik på at afbryde eller begrænse tvangsfuldbyrdelsen. Forbrugeren kan under denne procedure i henhold til § 370 i retsplejeloven fremsætte begæring om, at tvangsfuldbyrdelsen af den i hovedsagen omhandlede aftale udsættes.
- 61 Det synes desuden at fremgå af de oplysninger, der er fremlagt for Domstolen, navnlig af den ungarske regering, at det påhviler den forelæggende ret at efterprøve, om de nationale retsinstanser inden for rammerne af disse procedurer, uanset ordlyden af retsplejelovens §§ 369 og 370, kan og skal foretage en kontrol af urimelige kontraktvilkår og i henhold til retsplejelovens § 163 og retspraksis fra Kúria (højesteret) af egen drift kan og skal undersøge sager, hvor det på grundlag af de foreliggende beviser kan fastslås, at der foreligger åbenbar ugyldighed.
- 62 Selv om direktiv 93/13 kræver, at den nationale retsinstans, som skal afgøre tvister mellem en erhvervsdrivende og en forbruger, iværksætter positive foranstaltninger, der er uafhængige af kontraktparterne (domme Asbeek Brusse og de Man Garabito, C-488/11, EU:C:2013:341, præmis 39 og den deri nævnte retspraksis, samt Pohotovost, EU:C:2014:101, præmis 40 og den deri nævnte retspraksis), må respekten for effektivitetsprincippet imidlertid ikke føre til, at der skal kompenseres for den pågældende forbrugers fuldstændige passivitet (jf. i denne retning dom Kušionová, C-34/13, EU:C:2014:2189, præmis 56).
- 63 Den omstændighed, at forbrugeren dermed kun kan påberåbe sig beskyttelsen i lovgivningsbestemmelsen vedrørende urimelige kontraktvilkår, hvis forbrugeren iværksætter en domstolsprocedure, er, i modsætning til hvad Kommissionen gør gældende, ikke i sig selv i strid med effektivitetsprincippet. Den effektive retsbeskyttelse, der er sikret med direktiv 93/13, hviler nemlig på den forudsætning, at en af aftalens parter først forelægger sagen for de nationale retsinstanser.
- 64 Det tilkommer dog den forelæggende ret, som er den eneste, der har direkte kendskab til de processuelle regler for sagsanlæg i sin interne retsorden, og som er enekompetent til at fortolke national ret, at afgøre, om disse regler under omstændigheder som de i hovedsagen omhandlede sikrer forbrugeren en effektiv retsbeskyttelse.
- 65 På baggrund af samtlige ovenstående betragtninger skal de forelagte spørgsmål besvares med, at artikel 6, stk. 1, og artikel 7, stk. 1, i direktiv 93/13 skal fortolkes således, at de ikke er til hinder for en national lovgivning som den i hovedsagen omhandlede, der tillader en notar, som under overholdelse af formelle krav har udfærdiget et notardokument vedrørende en aftale indgået mellem en erhvervsdrivende og en forbruger, at indføre en fuldbyrdelsepåtegning i det nævnte dokument eller at afvise at slette fuldbyrdelsepåtegningen, mens der hverken på det ene eller det andet tidspunkt er foretaget en kontrol af, hvorvidt den nævnte aftales vilkår er urimelige.

Sagens omkostninger

- 66 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger. Bortset fra nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Tredje Afdeling) for ret:

Artikel 6, stk. 1, og artikel 7, stk. 1, i Rådets direktiv 93/13/EØF af 5. april 1993 om urimelige kontraktvilkår i forbrugeraftaler skal fortolkes således, at de ikke er til hinder for en national lovgivning som den i hovedsagen omhandlede, der tillader en notar, som under overholdelse af formelle krav har udfærdiget et notardokument vedrørende en aftale indgået mellem en

erhvervsdrivende og en forbruger, at indføje en fuldbyrdelsespåtegning i det nævnte dokument eller at afvise at slette fuldbyrdelsespåtegningen, mens der hverken på det ene eller det andet tidspunkt er foretaget en kontrol af, hvorvidt den nævnte aftales vilkår er urimelige.

Underskrifter